

नेपाल नगरपालिका संघको आठौँ राष्ट्रिय अधिवेशनबाट पारित काठमाडौँ घोषणा पत्र २०७९

नेपालको संविधान, २०७२ ले गरेको शासकीय पुनर्संरचना अनुसार जनताको घरदैलोको सरकारको रूपमा स्थापित स्थानीय सरकारलाई प्राप्त संवैधानिक अधिकार प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न नगरपालिकाहरूको क्षमता विकास, प्रभावकारी सेवा प्रवाह र अन्तर-सरकार सहकार्यका साथ नागरिक अपेक्षाहरूको सम्बोधन गर्न क्रियाशील नेपाल नगरपालिका संघको २०७९ पुष ४ देखि ६ गते सम्म सम्माननीय प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देववाज्यूको प्रमुख आतिथ्यतामा सम्पन्न ऐतिहासिक ८ औँ राष्ट्रिय अधिवेशनमा चुनौति, अवसर र सहकार्यको समग्र आयामहरूमा घनिभूत बहस तथा समिक्षा गर्दै देश भरका महानगरपालिका, उपमहानगरपालिका र नगरपालिकाहरूका नगर-प्रमुख तथा उपप्रमुखहरूको उपस्थितिमा भएको निर्णयानुसार निम्नानुसारका प्रतिबद्धता र आव्हान सहितको २५ बुँदे काठमाडौँ घोषणा पत्र, २०७९ जारी गरिएकोछ :

१. नेपाल नगरपालिका संघको ८औँ राष्ट्रिय अधिवेशनमा उपस्थित हामी सम्पूर्ण महानगर/उपमहानगर र नगरपालिकाका प्रमुख एवं उपप्रमुखहरू संविधान प्रदत्त अधिकारको प्रभावकारी अभ्यास, संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्दै आपसी सहकार्य, एकता र समग्र नगर र सुशासनका विकासका लागि रचनात्मक सहकार्य गर्ने प्रतिबद्धता जनाउँदछौँ ।
२. संविधानको धारा २३५ अनुसार तीन तहको सरकार सहकारीता, सहअस्तित्व र समन्वयका आधारमा सञ्चालन हुनुपर्ने व्यवस्था अनुसार संघ, प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध) ऐन, २०७७ प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न प्रधानमन्त्रीको अध्यक्षतामा हुने राष्ट्रिय समन्वय परिषद् तत्काल गठन गर्न साथै अन्तर प्रदेश परिषद्, अन्तर सरकारी वित्त परिषद्, प्रदेश समन्वय परिषद् तथा विषयगत समितिहरूलाई तत्काल सक्रिय पार्न र नियमित रूपमा बैठक सञ्चालन गर्न ध्यानाकर्षण गराउँदै राष्ट्रिय समन्वय परिषद् लगायत सबै संस्थागत संरचनाहरूमा स्थानीय तहका संघ/महासंघहरूको प्रतिनिधित्वको सुनिश्चितताको माग गर्दछौँ ।
३. स्थानीय सरकारमा संविधान प्रदत्त अधिकार कार्यान्वयन गर्न कर्मचारी समायोजन र व्यवस्थापन विशेष समस्याको रूपमा रहेकाले संघीय निजामती ऐन अविलम्ब जारी गर्न ध्यानाकर्षण गराउनुहुन्छ । साथै स्थानीय सेवा सम्बन्धी कानूमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत स्थानीय सेवाका कर्मचारीहरू पूर्ण रूपमा सम्बन्धित स्थानीय सरकारप्रति नै उत्तरदायी हुने व्यवस्था गर्न संघीय सरकार र सम्बन्धित प्रदेश सरकारहरूसँग जोडदार माग गर्दछौँ । स्पष्ट कानूनी प्रवन्ध र मापदण्ड विना निश्चित अवधि पुरा नगरी स्थानीय तहको कुनै पनि कर्मचारीको सरुवा नगरिने कानूनी व्यवस्था गर्न माग गर्दछौँ ।
४. स्थानीय तहको एकल अधिकार सूचिमा रहेका २२ वटा अधिकारहरू संघ र प्रदेशको साभा अधिकार सूचिमा समेत रहेको र त्यसबाट कार्यान्वयनमा अन्योलता सृजना भै सेवा प्रवाहमा असर परिरहेकोले एकल अधिकार सूचिमा रहेका अधिकार सम्बन्धीत सरकारले निर्वाध उपभोगको शुनिस्चीतताको लागि संघ र प्रदेश सरकार समक्ष जोडदार माग गर्दछौँ ।
५. संघियताको मर्म विपरीत एकाई कार्यालय, डिभिजन कार्यालय, ज्ञान केन्द्र जस्ता नाममा संघीय सरकार मातहतका कार्यालय खोली स्थानीय सरकारको अधिकारलाई कुण्ठीत गरिएको र सो बाट सेवा प्रवाहमा नकारात्मक असर परिरहेकोले संविधानको मर्म विपरीत यस्तो कार्य तत्काल रोकी संविधान सम्मत गर्न माग गर्दछौँ ।
६. राष्ट्रिय बजेटमा स्थानीय तहका लागि विनियोजित बजेट करीब १५ प्रतिशत मात्र रहेकाले कम्तिमा एक तिहाई बजेट स्थानीय सरकारका लागि विनियोजन गरि वैज्ञानिक कार्यक्रमिक बजेट प्रणाली मार्फत शसर्त र समानीकरणको एकिकृत बजेट व्यवस्थापन प्रभावकारी रूपमा गरियोस् ।
७. स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ अनुसार सम्पूर्ण विषयगत कार्यालयहरू स्थानीय सरकारमा ६ महिना भित्र हस्तान्तरण गर्नुपर्नेमा हालसम्म नभएकोले स्थानीय तहको एकल अधिकार सूचि अन्तर्गतका विषयगत कार्यालयहरू तत्काल संविधान बमोजिम स्थानीय तहमा समायोजन गर्न माग गर्दछौँ ।
८. संवैधानिक व्यवस्था बमोजिम स्थानीय सरकारको अधिकार कुण्ठित हुने सबै कानून स्वतः खारेजीको घोषणा गरियोस् । नगर विकास ऐन र उपत्यका विकास प्राधिकरण ऐनले नगरपालिकाहरूको अधिकार कुण्ठित गरेकाले तत्काल नगरपालिकाहरूसँग समन्वयात्मक व्यवस्था गरियोस् ।
९. स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिको सुविधाका सम्बन्धमा विभिन्न प्रदेशमा फरक फरक नीति रहेकोबाट नगर प्रमुख, उप-प्रमुख तथा वडा अध्यक्षहरूलाई कठिनाइ भैरहेकाले तत्काल सम्मानजन रूपमा सबै प्रदेशमा सेवा सुविधाको एकरूपता कायम गरियोस् ।
१०. तत्कालिन जिल्ला विकास समितिको मौज्जात रहेको अबौँ रकम परिचालन नभएकाले तत्काल सम्बन्धित स्थानीय तहका पुर्वाधार विकासमा प्रयोग हुने निर्णय गर्न माग गर्दछौँ ।
११. स्थानीय तहको अभिलेख व्यवस्थापन तथा तथ्यांक प्रणालीमा एकरूपता कायम गरि केन्द्रीय सर्भर मार्फत सबै स्थानीय सरकार र संघ/प्रदेश सरकारको समन्वयात्मक एकिकृत सेवा व्यवस्थापन प्रणालीको विकास गर्न माग गर्दछौँ ।
१२. चुरे क्षेत्रको संरक्षण गर्दै तराइको उर्वर भूमिमा ठूला तथा मझौला सिंचाई आयोजना संचालन गर्न संघ, प्रदेश र स्थानीय तहले गर्ने आयोजनाहरूको मापदण्ड तोक्न अन्तर सरकार राष्ट्रिय परिषद् र संघ, प्रदेश सरकारको ध्यानाकर्षण गराउँदछौँ ।
१३. संविधान र कानूनको अधिनमा रहि संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीच समन्वय, सहकारीता र सहअस्तित्वको मूल मर्म अनुसार साभा हित र सरोकारको विषयमा अधिकारको प्रयोग गर्दा अर्को तहको अस्तित्व र कार्यगत स्वयात्ताको सम्मान गर्नेछौँ ।

१४. संयुक्त राष्ट्रसंघीय दीगो विकास लक्ष्य २०३० हासिल गर्न नेपालले गरेको प्रतिबद्धता पुरा गर्न सवै नगरपालिकाहरूमा दीगो विकास लक्ष हरुको स्थानीयकरण योजना निर्माण गरि सो अनुसारका नीति, कार्यक्रम र बजेट विनियोजन गर्ने प्रतिबद्धता गर्दछौं ।
१५. स्थानीय सरकारको सेवा प्रवाह र प्रभावकारी कार्यसम्पादनका लागि सवै नगरपालिकाहरूमा क्षमता विकास योजना निर्माण गरि जनप्रतिनिधि, कर्मचारी र सरोकार पक्षको क्षमता विकास गर्दै सुशासनमैत्री एवं जनमैत्री स्थानीय सरकारको रूपमा काम गर्ने प्रतिबद्धता जनाउँछौं ।
१६. संविधान प्रदत्त स्थानीय तहको २२ वटा एकल अधिकार सूचिमा रहेका हरेक क्षेत्रमा आवश्यक कानून, नीति निर्माण र कार्य योजना तयार गरि प्रभावकारी सेवा प्रवाह, श्रोत व्यवस्थापन र समावेशी विकासका लागि फराकिलो साँचका साथ सन्तुलित प्रयास गर्नेछौं ।
१७. सवै नगरपालिकाहरूमा लैंगिक तथा समाजिक समावेशीकरणको सिद्धान्तलाई आत्मसाथ गर्दै लैंगिक हिंसामुक्त, सवैखाले विभेदमुक्त, वातावरणमैत्री, बालमैत्री, अपांगतामैत्री तथा सेवाग्राहीमैत्री नगरका रूपमा स्थापित गर्ने प्रतिबद्धता गर्दछौं ।
१८. प्राकृतिक साधनश्रोतको सन्तुलित उपभोगमा जोड दिँदै वातावरणमैत्री, विपद् जोखिम न्यूनिकरणमूखी जलवायु उत्थानशील र हरित नगर निर्माणमा प्रतिबद्ध रहनेछौं ।
१९. फोहोरमैला व्यवस्थापनमा नविनतम् प्रविधि र प्रणालीको प्रयोग गर्दै सफा शहर अभियानका लागि अन्तर एवं नीजि सार्वजनिक साभेदारीमा प्रभावकारी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नेछौं । यसका लागि आवश्यक नीति निर्माण र श्रोतको व्यवस्थापनका लागि संघ र प्रदेश सरकार समक्ष माग गर्दछौं ।
२०. विपद् व्यवस्थापन, आन्तरिक पर्यटन प्रवर्धन, नवप्रवर्तन, सूचना तथा सञ्चार प्रीवधिको प्रयोग, असल अभ्यास र क्षमता विकासका लागि देशभरका नगरपालिकाहरूका बिच आपसी सहकार्य गर्नेछौं । हाल नेपाल नगरपालिका संघले अधि बढाएको प्रादेशिक नगर अध्ययन केन्द्रलाई थप व्यवस्थित र विस्तारित गर्नेछौं ।
२१. बेरोजगारीको अन्त्य र आर्थिक विकासका लागि स्वरोजगारमूलक, शिपमूलक एवं उद्यमशिलता विकास कार्यक्रम प्रवर्द्धन गर्नेछौं ।
२२. नगरपालिकाहरूमा पुर्वाधार विकासको श्रोत व्यवस्थापन गर्न देशभरका नगरपालिकाहरूको संस्थापक शेयर लगानीमा नगर पुर्वाधार विकास बैंक स्थापनाको प्रक्रिया अधि बढाउनेछौं ।
२३. भ्रष्टाचारमा शुन्य सहनशीलताको नीति अख्तियार गर्दै सवै खालको अनियमितता रोकन र बेरजु न्यूनिकरण गर्न इमान्दारीताका साथ लाग्ने प्रतिबद्धता गर्दछौं ।
२४. देशभरका २९३ नगरपालिकाहरूको साभ्ना प्रतीनिधिमूलक संस्थाको रूपमा नेपाल नगरपालिका संघ रहेकाले नगरपालिकाहरूको क्षमता विकास, अवसर, चुनौति र साभ्ना मुद्दाहरूमा बहस पैरवी गर्न “नगर सरकारको साभ्ना अंग: नेपाल नगरपालिका संघ” को एकता नीति लागू गर्नेछौं । साथै स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ मा शंसोधन गरि स्थानीय सरकारका संघ/महासंघ लाई संघीय ऐनमा समावेश गर्न पहल गर्नेछौं । संघको आफ्नै प्रशासनिक भवन निर्माण गरि केन्द्रीय कार्यालय सञ्चालनलाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
२५. गत स्थानीय निर्वाचनमा उम्मेदवारी दिई निर्वाचन कानून अनुसार ३० दिनको समय सिमा भित्र खर्च विवरण पेश गर्न छुट भएका उम्मेदवारहरूलाई अत्याधिक जरिवाना रकम तोकिएकोले आवश्यक प्रकृया पुरा गरि जरिवाना मिनाहा गर्न जोडदार माग गर्दछौं ।

- मिति २०७९ पौष ६ गते